„אין שטודם פון לעבען"

אריגינעלער העכסט־שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אויף יענער זייט ים.

פון ל. לעוואנדא

איבערזעצט ספעציעל פאר'ן „אידישען זשורנאל"

(פארזעצונג)

די צווייטע מעלאדיע איז אויך געווען א שוידערענדע, אבער נים קיין יאמערליכע, נאר א ביסעל א קאמפּס־מע־לאדיע. דאס האט געווירקט ערפרישענד. דעם הימען האט טען אויסגעזונגען נאר איין מאל, נאכדעם האבען די מאנס־פערזאנען געדריקט די האנט איינער דעם צווייטען. און די פרויען האבען זיך מיט קושט. נאך דער צערעמאניע האבען אלע זיך צורוקגעקעערט אין גרויסען צימער, מיר אין אויסגעקומען צו געהן מיט אי־זאבעלא'ן.

— וואס איז עס אזוינס געווען?

— האב איך שטיל געפרעגט.

— דאס איז געווען א פאטריאטי־שער אוועגט, — האט זי געענטפערט.

— אפט זענען זיי אזעלכע אוועג־טען?

— ניין, ווי ס'מאכט זיך. מיר אלע פראווען איצט אזוי אונזערע אימענינעס. טאנצען טאר מען ניט. שפּעלען אויך ניט. זינגען מיר פאטריאטישע הימנען, דאס איז ערציהענד און אנגענעהם.

מ'האט אנגעהויבען צו־צוגרייטען צום אוועגט־בריוט.

מיר האבען זיך געזעצט און זענען אוועק. די גרעפען אין איזאבעלא האבען געבעטען, אז מיר זאלען פארבלייבען, נאר מיר האבען געזאגט, אז מיר מאנען ניט.

— ווי קומט עס עפּעס אויס ביי דיר? — האב איך געפרעגט פאלינא'ן, צוריקגעהענדיג אחים.

— איצט קלעהר איך פון גארנישט, נאר איך פיהל, — האט זי געענטפערט, — איך פיהל, אז איך בין א פוילישע, אז איך בין גרייט מיין לעבען אפצוגע־בען פאר דאס פאטערלאנד. און דו דען פיהלסט עס ניט? — האט זי מיר גע־פרעגט.

— איך ווייס נאך אליין ניט? — האב איך געענטפערט.

— אז דו ווייסט ניט, הייסט עס, אז דו וועסט קיינמאל ניט ווייסען.

— הער נאר, זאסיע, — האט זי גע־זאגט אין עטליכע מינוט ארום, — פאר־וואס זאלסטו ניט חתונה האבען מיט מיין ברודער!

— וואס איז דיר עפּעס מיט אמאל איינגעפאלען? — האב איך זיך פאר־וואונדערט.

— דאס איז מיר איינגעפאלען דער־פאר, ווייל דו מיט אדאלפ'ן וואלט גע־ווען א גלענצענדער זיווג.

— און מערי?

— מערי'ן וועל איך ניט דערלאזען צו דעם. זי מיט אדאלפ'ן איז ניט קיין פאר.

איך בין ניט ברונז געווארען, וואר־רום צו פאלינא'ס שגעונת בין איך שוין גאנץ לאנג געווענהנט געווען.

20.

מערי טידמאן צו סאפיע אראנסאן

ג. דעם 7־טען סעפּטעמבער, 1861.

„מיר זענען אלע דא באטריעבט. סארין פארלאזט אונז, מ'פיהרט איהם אריבער צו אייך. ער אליין איז, דוכט זיך, אויך ניט צופריעדען דערפון, כאטש אין מאטעריעלער הינזיכט איז עס פאר איהם בעסער. דא האט מען איהם ליעב געהאט, געעהרט. געשעצט. און ביי אייך... איך בין זיכער, אז איהר וועט איהם ניט פארשטעהן. ער וועט אייך ניט געפעלען ווערען, און איהר וועט איהם נאך נעהמען אויף די צינגער. איך וואר־הען אייך אבער, אז ער איז אויך א מענש מיט צייהן, כאטש ער האלט זיך אין דער שטעל און בעניות'דיג. לכתחילה וועט זיך אייך אויסהויבען, אז ער קאן קיין צוויי ווערטער ניט אויסריידען. אויף אייערע באבאלע פראגען וועט ער אייך מעהר ניט ענטפערען, ווי „יע" און „ניין". אבער פּרואוט איהר נאר זיין ניט באנאל, וועט איהר זיך איבערצייגען, און אונטער דער גלאטער אויבערפלעכע שלאגט א שטארקער קוואל פון פייער־ווערטער, פון סאמע פרישע נעדאנקען, איהר וועט אויסזעהן, אז דער מענש דערט ניט, נאר ער ניסט אויס זיין נשמה, אט פּארוואס מ'האט איהם דא ליעב גע־האט, געטראגען אויף די הענט. ס'וועט א שאדען זיין, ווען איהר וועט איהם ניט פארשטעהן. דאן וועט ער איינדרינגען אין זיך, און ער וועט אייך ניט ברענגען די נוצען, וועלכע ער איז ביכולת צו גע־בען. דו דארפסט וויסען, אז ער איז טעטיג נאר דאן, ווען מ'הופט איהם ארויס אויף טעטיגקייט, און אניט, ניט ער זיך אפ ליעבער מיט רוהיגע בעאב־אכטונג, צו וואס ער איז זעהר נוטה פון דער נאטור. צי דערפאר, וואס איהם פעהלט אויס אונטערנעהמונגס־לוסט, צי ס'איז א פלעגמאטישער־ כאראקטער, אדער גאר עגאאיזם. נאר נאך מעהר שא־דען וועט זיין, ווען ער וועט וואכעדיג ווערען אין דער וואכעדיגער סביביה פון אייער לעבען.... איך האף אבער, אז דאס וועט ניט זיין און ס'קאן ניט זיין: ביי איהם איז א כאראקטער א פעסטער, און אייזערנער. די אומריינע פאליע פון אייער לעבען וועט איהם ניט פארשלעפען. מעהרניט איהר וועט בלייבען פארדעמדט איינער פון צווייטען.

ליעבע סאפיע, דו קלעהר ניט, אז אין מיר האט עס גערעדט עפּעס אנדערש ווי דאס געפיהל פון עהרע צו סארינען. איך בין ניט בלינד, וואהרהאפט איך בין ניט פארליעבט. און דו אליין וועסט זיך אין גיכען איבערצייגען אז סארינ'ען קאן מען ניט ליעב האבען, כאטש ער איז יונג און ניט מיאוס. אם ער שטויסט אפ, נאר פּשוט ער ציהט ניט צו, ווייל ליעבע, ווי מיר דוכט, געהט ניט אליין אין פּראגראם פון זיין לעבען. ער מיידט עס אויס און דעריבער וועקט ער עס ניט אויף אין אנדערע. אין דער הינער דא־מען־געזעלשאפט האט ער פיעל פארעה־רערינס, אבער קיינע ניט, וואס זאל פון איהם חלומ'ען, און מיידלאך האבען פּשוט כארא פאר איהם. זיינע באציהונ־גען צו פרויען זענען זעהר ארגינעל. אז מ'רעדט מיט איהם, פארגעסט מען לחלוטין, אז מ'האט צו טאן מיט א יונ־גען מענשען, און ס'רוכט זיך אז מ'רעדט מיט א ברודער, מיט פאטער, מיט א פריינד. עפּעס שעהמט מען זיך פאר איהם צו זיין קאקעטיש, מאכען עפּעק־טען, ווייל מ'דעכענט נאר ניט אויס אויף איהם. פּארוואס? איך ווייס אליין ניט. נאר כ'פיהל דאס, און א סך פיהלען דאס זעלבע. דו וועסט דאך ניט. וועלען גלויבען, אז ביי דער צווייטער באגעג־ניש מיט איהם, בין איך שוין געווען אפּגעהערציגער מיט איהם ווי מיט אדאלפ'ן נאך דריי יאהר צייט באקאנט־שאפט. פאר איהם שטרענגט מען זיך ניט אן נאר צו געפעלען ווערען. ווייל מ'פיהלט, אז דאס איז גאר אן איבערגע־זאך, און דעריבער רעדט מען מיט איהם איינפאך, אהן דרעהעניש, גראציעזע הוייות און אלע אונזערע איבערגע־ביישע פיטשעווקעס, וואס מאכען אויף איהם קיין שום רושם ניט, פונקט ווי דאס איז ניט צו איהם שייך.

(ווערט פארגעזעצט)

„אין שטודם פון לעבען"

אריגינעלער העכסט־שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אויף יענער זייט ים.

פון ל. לעוואנדא

איבערזעצט ספעציעל פאר'ן „אידישען זשורנאל"

(פארזעצונג)

די צווייטע מעלאדיע איז אויך גע־ווען א שוידערענדע, אבער נים קיין יאמערליכע, נאר א ביסעל א קאמפּס־מע־לאדיע. דאס האט געווירקט ערפרישענד. דעם הימען האט טען אויסגעזונגען נאר איין מאל, נאכדעם האבען די מאנס־פערזאנען געדריקט די האנט איינער דעם צווייטען. און די פרויען האבען זיך מיט קושט. נאך דער צערעמאניע האבען אלע זיך צורוקגעקעערט אין גרויסען צימער, מיר אין אויסגעקומען צו געהן מיט אי־זאבעלא'ן.

— וואס איז עס אזוינס געווען?

— האב איך שטיל געפרעגט.

— דאס איז געווען א פאטריאטי־שער אוועגט, — האט זי געענטפערט.

— אפט זענען זיי אזעלכע אוועג־טען?

— ניין, ווי ס'מאכט זיך. מיר אלע פראווען איצט אזוי אונזערע אימענינעס. טאנצען טאר מען ניט. שפּעלען אויך ניט. זינגען מיר פאטריאטישע הימנען, דאס איז ערציהענד און אנגענעהם.

מ'האט אנגעהויבען צו־צוגרייטען צום אוועגט־בריוט.

מיר האבען זיך געזעצט און זענען אוועק. די גרעפען אין איזאבעלא האבען געבעטען, אז מיר זאלען פארבלייבען, נאר מיר האבען געזאגט, אז מיר מאנען ניט.

— ווי קומט עס עפּעס אויס ביי דיר? — האב איך געפרעגט פאלינא'ן, צוריקגעהענדיג אחים.

— איצט קלעהר איך פון גארנישט, נאר איך פיהל, — האט זי געענטפערט, — איך פיהל, אז איך בין א פוילישע, אז איך בין גרייט מיין לעבען אפצוגע־בען פאר דאס פאטערלאנד. און דו דען פיהלסט עס ניט? — האט זי מיר גע־פרעגט.

— איך ווייס נאך אליין ניט? — האב איך געענטפערט.

— אז דו ווייסט ניט, הייסט עס, אז דו וועסט קיינמאל ניט ווייסען.

— הער נאר, זאסיע, — האט זי גע־זאגט אין עטליכע מינוט ארום, — פאר־וואס זאלסטו ניט חתונה האבען מיט מיין ברודער!

— וואס איז דיר עפּעס מיט אמאל איינגעפאלען? — האב איך זיך פאר־וואונדערט.

— דאס איז מיר איינגעפאלען דער־פאר, ווייל דו מיט אדאלפ'ן וואלט גע־ווען א גלענצענדער זיווג.

— און מערי?

— מערי'ן וועל איך ניט דערלאזען צו דעם. זי מיט אדאלפ'ן איז ניט קיין פאר.

איך בין ניט ברונז געווארען, וואר־רום צו פאלינא'ס שגעונת בין איך שוין גאנץ לאנג געווענהנט געווען.

20.

מערי טידמאן צו סאפיע אראנסאן

ג. דעם 7־טען סעפּטעמבער, 1861.

„מיר זענען אלע דא באטריעבט. סארין פארלאזט אונז, מ'פיהרט איהם אריבער צו אייך. ער אליין איז, דוכט זיך, אויך ניט צופריעדען דערפון, כאטש אין מאטעריעלער הינזיכט איז עס פאר איהם בעסער. דא האט מען איהם ליעב געהאט, געעהרט. געשעצט. און ביי אייך... איך בין זיכער, אז איהר וועט איהם ניט פארשטעהן. ער וועט אייך ניט געפעלען ווערען, און איהר וועט איהם נאך נעהמען אויף די צינגער. איך וואר־הען אייך אבער, אז ער איז אויך א מענש מיט צייהן, כאטש ער האלט זיך אין דער

PURITY

זאלץ

איז די פיינסטע קוואליטי זאלץ וואס איהר קענט קויפען. פאר'ן טיש און קיטשען געברויך. קלין און ריין; שטענדיג טרוקען און שיט זיך ארויס לייכט. פרעגט אייער גראסער פאר „פיוריטי" און איבערצייגט זיך אין דער קוואליטעט.

די וועסטערן סאלט קא. לטד. קאורטרייט אנט.

נייעס ביי אונז אין שטאדט

טאם מיקס אין טאראנטא

טאם מיקס, דער באריהמטער מו־ויי־סטאר, איז געבעטן אנגעקומען קיין טאראנטא און איז אפּגעפיהרט געווארען אינטער אן עהרען־פּאליציי־וואך אין קינג עדוארד האטעל. ער איז אויך אויפגע־נומען געווארען פון פרעמיער פוירגוזאן אין פּאראלאמענט בילדינג און פון מעיאר פאסטער, אויף די טרעפּ פון סיטי האל.

גראנדיעזער אוועגט ביי די ליידים אוקזילערי

דינסטאג אוועגט איז אין דער גאר וואס פארענדיגטער ת"ת פארנער בראנזז וויק און קאלעדיש סטריט. פארגעקומען אן אונטערנעהמונג. אראנזשירט פון די ליידים אוקזילערי פון „דהי טאראנטא היברו פרי סקול". ס'איז געשפּיעלט גע־ווארען א דראמע מיט'ן נאמען „די פרוי וואס האט גע'חלומ'ט". און דער אוועגט איז געווען א גרויסער ערפאלג. בלומען זענען פרעזענטירט געווארען צו מיס סעיץ.

א גרויסער יישר־כח קומט דער פרע־זידענטין פון דער אוקזילערי, מרס. א. לעווין.

כאפּט א פּסק פאר האבען צוויי ווייבער

דזישאזאן פעמבעל, איז געפונען גע־ווארען שולדיג פאר ביגאמי און איז פארשיקט געווארען אויף 12 מאנאטען אין דער אנטעריא רעפאָרמאטאָרי, און א ווייטערדיגע שטראף פון נאך 12 מאנ־אטען וועגיגער א טאג, כדי ער זאל ניט דארפען פארשיקט ווערען אין פעניטענ־טשערי.

די טוכה איז איהם געטאן געווארען צוליעב זיין פרוי און דריי קינדער וועל־כע לעבען פון טשאריטי אין וואודסטאק.

ווערען באשטראפט פאר טראנספּאָרטירען משקה

סעמועל ראזענבערג און דזשעק גאלד־האר זענען באשטראפט געווארען מיט $500 און קאסטען, אדער פיער מאנא־טען דזשייל, פאר האבען טראנספּאָר־טירט משקה פון איין פּלאץ אויפ'ן צוויי־טען.

גאלדהאר איז באזונדער באשטראפט געווארען מיט $100 פאר גאבלעסינקייט בעת'ן טרייבען דעם טראק.

א מצוה באצאהלט זיך

„זאל זיין פון א קאזאק, אבי צום לעבען" זאגט א אידיש ווערטעל, און אט דאס דאזיגע ווערטעל פאסט זיך זעהר גוט צו פאר מר. טאם א'ברייען.

מיר האבען לעצטע וואך געהאט באריכטעט פון א פאל, וואו א איינגעלע איז גערעטעט געווארען פון דערטרונקען ווערען, א דאנק דער איבערגעבענהייט פון זיינעם א געטריינען הונט, וועלכער האט מיט דער הילף פון א געוועזענעם סאלדאט, א געוויסער טאם א'ברייען. ארויסגעשלעפּט דאס איינגעלע פון וואס־סער.

אלס אן אנערקענונג פאר דער גר־טער ארבייט פונ'ם סאלדאט, וועלכער איז אנב געווען אן ארבייטסלאזער, האט די שטאדט באשלאסען איהם צו געבען א „רזשאב" אין דעם „סטריט קלינינג דעפּאַרטמענט".

וויזט טאקע אויס, אז א מצוה באצאהלט זיך ניט נאר אויף יענער וועלט, נאר אויף דער וועלט אויך.

מאכען א פייער אויף „פּראבע"

ס'איז געווארען א שטארקע „ביזי" ביי די חינע פייערלייט, זיי ארבייטען געבאך לעצטענס גאנץ שווער.

א היבש ביסעל ארבייט האבען זיי אויך געהאט ביי דעם ברענענדיגען שטאל מיט ארום 600 טאן חיי אין דער סאוט־איסט קארנער פון די יוניאן סטאק־יארדס.

פייערלייט פון וועסט־טאראנטא דיסטריקט זענען ארויסגערופען געווארען און זיי האבען אונערמידליך געארבייט צו איינלעשען דעם שטאל מיט די חיי, וואס איז געווען איינגאנצען ארומגענומען מיט די פלאמען.

די פאליציי גלויבט, אז דאס פייער האבען פאראורזאכט צוויי קליינע אינג־לאך וועלכע האבען זיך געשפּיעלט אין די חיי. און האבען אויף א „פּראבע" אנ־געצונדען שוועבעלאך צו זעהן וואס עס וועט זיין...

דער שאדען ווערט אפּגעשאצט פון צעהן ביז צוועלף טויזענט דאלאר.

א צווייטע „פּראבע" וואס איז אויך געמאכט געווארען פון פיער קינדער, האט שיער זיי אליין ניט אומגעבראכט.

די קינדער האבען זיך אויך געשפּי־עלט מיט שוועבעלאך לעכען א „שער", אין די בעק פון מר. הענרי מיילס הייס אויף 294 באלטאן עווענוי, און האבען אנגעצונדען דעם שער.

די חברה זענען קוים ארויסגעראד־דאם מיידעל, אין צוגענומען געווא־רען אין דזשעפערסאן אוניווערסיטי.

קומט ענדליך צום פארשטאנד

נאכדעם ווי גערטרוד מאניאן, אן 18 יאהריגע מיידעל, וועלכע איז לעצ־טען מיסטעריעז געווארען פאר־חלש'ט אויפ'ן לייק שאר וועג, לעבען קלאר קאסאן, און אין די גאנצע צייט גע־לעגען אין א באיואוסטלאזען צושטאנד אין סט. מייקעל'ס האספּיטאל, איז זי ענדליך לעצטען דינסטאג געקומען צו איהר פולען פארשטאנד.

דעריווייל זענען נאך ניט באוואוסט אלע איינצעלהייטען פון דער פאסירונג, וואס האט געטראפען מיט דער מיידעל אויפ'ן מיטען וועג.

פרייז פון ביסקיטס געהעכערט

לויט אן ערקלעהרונג פון א ביסקיס פאבריקאנטשווערער, איז צוליעב דער גע־הערכטער פרייז אויף מעהל און אנדער־ע נויטיגקייטען, איז דער פרייז אויף ביסקיטס געשטיגען פון איינעם ביז דריי סענט א פונט.

ווערט פארוואונדעט ביי בייז־באל

שפּילענדיג בייז־באל אין די פארק־דייל קאליידזשיאיט גראונדס, האט מאר־טאן טשעמבערליין, 18 יאהר אלט זיך צובראכען די לינקע האנט און ער איז צונגענומען געווארען אין סט. דזשיאזעפס האספּיטאל.

אויטאמאביל עקסידענטען

מרס. אנגעס פּירסונסאן איז אין אריעס־טירט געווארען פאר קרימינעלער נאכלע־סיגקייט, ווען טרייבענדיג איהר אויטאמ־אביל לעבען בארטאן און פאלמערסטאן עוו, האט זי זיך צוזאמענגעשטויסען מיט אן אויטאמאביל וועלכער באלאנגט צו פעטער סטערנינג און דעריי פארוואונ־דעט הערלד מעק'נעגער.

מעק'נעגער איז צוגענומען געווא־רען אין סט. מייקעל'ס האספּיטאל.

א צווייטער אויטאמאביל עקסידענט האט אויך פארוואונדעט דעם 10 יאהרי־גען ראנאלד הילעי פון 38 דאנפילד ראוד.

דאס אינגעלע איז צוגענומען געווא־רען אין האספּיטאל פאר קראנקע קינדער.

געבראכט פון לאם אנדזשעלאס אויף ביינצעהן קלאגעס

פרענק ג. עדערסאן, וועלכער איז געבראכט געווארען צוריק פון לאם אנ־דזשעלאס אויף צעהן קלאגעס פאר גנבה, און גיין פאר פאלשע פרעטענזיעס, איז ארויסגעלאזט געווארען אונטער 18,000 דאלאר בעיל.

די אנקלעגער זענען די קאנטינענ־טאל נאראנטי קארפאריישאן, און די קאמערשאל פינאנס קארפאריישאן.

ווערט פארוואונדעט אראפּפּא לענדיג פון פערד

פאהרענדיג רייטענדיג אויף א פערד איז ווילים האדסאן, 14 יאהר אלט, פלוצלונג אראפּגעפאלען און איז שטארק פארוואונדעט געווארען.

אינחזשען פארברענט איהם הענט און פנים

צוקומענדיג מיט זיין מאטאר שי־פעל ביים וואסער ארום יאנג סטריט, האט ע. ב. נעטעלפילד פון 220 לייק שאר, זיך פארברענט די הענט און דעם פנים, ווען דער אינדזשען האט פלוצלונג אויסגעשאסען.

די עקספּלאזיע האט אויך אנגעטאן שאדען אין ווערט פון 500 דאלאר.

א פרוי'ס ליידען

פארלייכטערט דורך לידיא ע. פינק־העם'ס ווערזשייטעבעל קאמפּאונד.

ווערהאם, מאנטרעאל, קווינסבע. — דאס בין איינע פון די טויזענטער אזעלכע הערן איינגענומען לידיא ע. פינקהעם'ס ווערזשעטייבעל קאמפּאונד און חשבון גרויס צוטהון צו דעם. איך קאן מיט די־בערהוים זאגען אז דאס האט מיר פריים פון מיינע טראבעלס און איך וועל מיינמאל ניט זיין אהן דעם אין מיין הויז זיינס איך האב איינגענומען די ווערזשע־טייבעל קאמפּאונד און לידיא ע. פינק־העם'ס בלוט־טעריצין. פיהל איך אזא דערש. איך רעקאמענדיר עס צו מיינע פריינד און איך האף, אז עס וועט אויך קומען אנדערע פרויען, וועלכע לייד־ען פון די טראבעל וואס איך האב געלי־טען."—מרס. טאמאס ה. גארדנער, 821 עוועלין סטריט, ווערהאם, מאנטרעאל.

לידיא ע. פינקהעם'ס ווערזשעטייבעל קאמפּאונד איז א פארלעסלעכע פּרעפּאראט פאר א נייער מוטער. עס ווערט פאר־פּערטיגט פון וואהרלען אוד קרייטיס־מע־ס. עס ענטהאלט נים קיין שעדליכע דרוגס און עס קאן איינגענומען ווערען ביי א זויינענדער מוטער.

איהר ווערט צו צוריקקעהרען דער מו־מער דעם נארמאלען נעזונדס און פרעמס ווערט איבערגעזאגט נאכאמאל אין נאר־אמאל אין פונקט אזעלכע בריעף ווי מהם. נאהרנער שרייבט.

אין א קאנטעם, וואס איז לעגאלנס נעמאכט געווארען צווישען פרויען. וואס בוצען די ווערזשעטייבעל קאמפּאונד. האט זיך ארויסגעוויזען אז 98 פון יעדע 100 פרויען, וועלכע נעהמען אין די מע־ריצין, פרינען בענעפיטס פון דעם. זיי שרייבען און דערצעהלען אונז אזוי. אזא באוויזיז באריכטס נים אונז צו אנרופען עס פארלעסליכע מעריצין פאר פרויען. עס ווערט פארקויפט ביי דראגיסטען איבער־ראל.

פרייס איז שוין אין דרוק

און דעם 15־טען מאי וועט ערשיינען

דאס גרויסע ווערק

די ערשטע קאנאדיש

אידישע געשיכטע

„דער איד אין קאנאדע"

פון

א. ריינוויין

רעדאקטאר פון „זשורנאל"

דאס בוך וועט האבען 244 זייטען, און איז רייך אילוסטרירט

פּריז $2.00

קיין עקסטראפּאר פאסט

שיקט צו זאפּארט אייערע באשטעלונגען אין אפּים פון „זשורנאל" 251 קווין סטריט וועסט

THE HEBREW JOURNAL

251-3 QUEEN ST. W. TORONTO ONT.